

Raport
privind rezultatele discuțiilor în focus grup-uri și
recomandările care vizează consolidarea capacităților
Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare

Proiectul „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”

Chișinău

2017

Publicat de:

Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) GmbH

Dag-Hammarskjöld-Weg 1-5
65760 Eschborn, Germany
T +49 61 96 79-0
F +49 61 96 79-11 15
E info@giz.de
I www.giz.de

Sediul social:

Bonn and Eschborn, Germany
Friedrich-Ebert-Allee 40
53113 Bonn, Germany
T +49 228 44 60-0
F +49 228 44 60-17 66

Autori:

Stela Corobceanu
Michael MacDonald

Elaborat în cadrul:

Proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în numele Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și cu suportul Guvernului României, Guvernului Suediei și Uniunii Europene.

Partenerii proiectului:

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova
Agențiile pentru Dezvoltare Regională Nord, Centru, Sud și Gagauzia

Opiniile exprimate în prezentul text aparțin autorului/autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al GIZ și BMZ.

Chișinău, Decembrie 2016

Cuprins:

Sumar executiv	5
1. Introducere	7
2. Informații de referință.....	8
Cadrul legal	8
Aspecte instituționale	8
Relevanța CRD-urilor.....	11
Consultațiile cu părțile interesate	12
3. Metodologia de studiu	13
Particularitățile studiului.....	13
Planul de elaborare a studiului.....	14
Profilul participanților la focus-grupuri	15
4. Constatări	15
Percepțiile membrilor CRD	15
Percepțiile ADR-urilor	18
5. Recomandări.....	19
Anexa 1: Metodologia discuțiilor în Focus-grupuri	21
Anexa 2: Model de chestionar	24
Anexa 3: Sistematizarea rezultatelor prelucrării chestionarului	25
Anexa 4: Proiectul termenilor de referință pentru comisiile regionale sectoriale	26
Anexa 5: Proiectul Planului de dezvoltare a capacităților	31

Abrevieri

AAC	Aprovizionare cu apă și canalizare
ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională
APC	Autoritatea publică centrală
APL	Autoritatea publică locală
BNS	Biroul Național de Statistică
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
CRS	Comisia Regională Sectorială
DRL	Drumuri Regionale și Locale
EE	Eficiența Energetică în Clădirile Publice
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
GLRS	Grupurile de Lucru Regionale Sectoriale
MDRC	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
MDS	Managementul Deșeurilor Solide
ONG	Organizația non-guvernamentală
RM	Republica Moldova
PRS	Programele Regionale Sectoriale
SDR	Strategia de dezvoltare regională
SNDR	Strategia Națională de Dezvoltare Regională

Sumar executiv

Inițiativa de fortificare a capacităților Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare (CRD) este dictată de noile provocări în dezvoltarea regională, care au apărut datorită progresului atins în acest domeniu și necesității de trecere a dezvoltării regionale la o nouă etapă evoluționistă. Astfel, Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) pentru anii 2016-2020, aprobată de Parlamentul Republicii Moldova în Noiembrie 2016, prevede schimbarea paradigmei de dezvoltare regională prin agregarea mai eficientă a eforturilor actorilor principali la nivel regional-național; interministerial; regional-local și, respectiv, de sinergizare a resurselor de finanțare a proiectelor regionale. Totodată, proiectul legii privind dezvoltarea regională se află în proces de elaborare și se axează în mare parte pe fortificarea rolului și lărgirea competențelor instituțiilor de dezvoltare regională. Reieșind din aceste circumstanțe, este necesară stabilirea unei viziuni clare asupra schimbărilor imperative la nivel instituțional menite să asigure stabilitatea proceselor și includerea lor în circuitul metodologic.

Totodată, din punct de vedere funcțional, se resimte necesitatea intensificării activității CRD în rolul de: (i) facilitator al cooperării regionale și a cooperării intercomunitare; (ii) promotor al abordării multisectoriale a dezvoltării regiunii; (iii) protagonist al proiectelor de anvergură și clusterizare a proiectelor complexe; (iv) exponent în dialogul cu partenerii de dezvoltare pentru diversificarea surselor de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională; (v) responsabil pentru monitorizare și evaluare în cadrul unui sistem informațional integrat.

Politica de dezvoltare regională reprezintă un ansamblu de activități planificate și promovate în comun de autoritățile administrației publice, în parteneriat cu diverși actori (publici și privați, naționali și externi) și, prin urmare, este importantă orchestrarea profesională a eforturilor și consolidarea uniformă a capacităților tuturor actorilor implicați.

Reieșind din acest fapt, fortificarea capacităților CRD, care includ în componența sa reprezentanți ai APL de nivelul I și II, societatea civilă și reprezentanți ai sectorului privat se plasează în prim plan și necesită o atenție sporită.

Raportul respectiv vizează evaluarea funcționalității CRD și are ca scop determinarea în mod participativ a măsurilor de consolidare a capacităților și rolului acestora. Următoarele compartimente vor descrie abordarea metodologică care decurge din provocările identificate, perceperea și așteptările principalilor actori implicați în dezvoltarea regională, generalizarea constatărilor și generarea anumitor soluții pentru îmbunătățirea activității CRD-urilor. Eventualele recomandări urmează a fi dezbătute la ședințele următoare ale CRD-urilor pentru a asigura dreptul de autodeterminare a CRD-urilor în luarea deciziilor, necesare pentru soluționarea problemelor identificate.

Această evaluare a fost realizată din cauza preocupărilor cu privire la capacitatea CRD-urilor în gestionarea proceselor de dezvoltare în regiunile lor respective și se bazează pe studiile și constatările generate în urma discuțiilor focus-grup desfășurate cu cca. 1/3 din membrii CRD. Raportul se bazează și pe o serie de consultări cu personalul MDRC și al ADR-urilor, care au avut loc pe parcursul anului 2016.

Majoritatea membrilor CRD și-au exprimat îngrijorarea privind faptul, că participarea lor la întrunirile consiliului nu are un impact suficient. Ei nu se simt plenar implicați în procesul de validare a activităților ADR-urilor din regiunile respective. Modul în care este prezentată informația, lipsa capacității de a lua decizii în cunoștință de cauză și procedurile rigide, supradimensionarea consiliilor reduc motivația de participare. Mai mult, cheltuielile legate de participare la ședințele consiliului nu sunt compensate.

Membrii CRD-urilor susțin crearea Comisiilor Regionale Sectoriale (CRS-uri) care ar putea aborda multe dintre aceste provocări. CRS-urile ar putea fi formate din membri selectați din cadrul CRD-urilor în baza specializării, cunoștințelor și experienței ținând cont de reprezentanța lor teritorială. Numărul redus de participanți ai CRS-urilor ar încuraja dezbateri mai constructive și un consens mai larg în decizii. Acestea ar funcționa ca sub-comitete tehnice ale CRD-urilor, totodată CRD-urile vor rămâne responsabile pentru aprobarea finală și coordonarea implementării politicilor regionale. CRS-urile ar fi susținute de specialiștii de sector din cadrul administrațiilor raionale și urmează să beneficieze de asistența tehnică specializată.

ADR-urile au apreciat, de asemenea, valoarea creării CRS-urilor ca platforme de guvernare sectorială. Cu toate acestea au fost exprimate și preocupări fondate legate de resursele suplimentare, timpul și eforturile iminente necesare pentru a pune în lucru CRS-urile. ADR-urile, de asemenea, au recunoscut faptul, că pentru a crea CRS-uri în sectoarele prioritare va fi necesar un program cuprinzător de dezvoltare a capacităților. A fost sugerat, de asemenea, abordarea pilot. Regulamentele noi cu privire la CRS-uri ar trebui să fie elaborate participativ și aprobate de către CRD-uri.

Rezumatul recomandărilor cheie include:

- CRD-urile urmează să aprobe crearea CRS-urilor;
- Ministerele sectoriale urmează să delege în CRS-uri câte un reprezentant ca copreședinte;
- Regulamentele privind CRS-urile ar trebui elaborate și ulterior aprobate de către CRD-uri (a se vedea Anexa 4);
- Sunt necesare resurse suplimentare pentru a presta servicii de secretariat pentru CRS-uri, inclusiv în cazul în care ADR-urile vor presta aceste servicii de secretariat;
- Este necesară elaborarea un program cuprinzător de dezvoltare a capacităților pentru toate părțile interesate (a se vedea Anexa 5).

În contextul abordării altor aspecte operaționale, capacitatea CRD-urilor ar putea fi consolidată prin:

- Compensațiile pentru acoperirea costurilor aferente participării la reuniuni, atât pentru ședințele CRS-urilor, cât și a CRD-urilor;
- Candidații eligibili pentru funcția de Președinte CRD ar trebui să fie numiți și aleși prin vot direct din rândul membrilor CRD;
- Termenul de numire a Președinților CRD ar putea fi supus revizuirii.

1. Introducere

Acest raport oferă o evaluare a Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare (CRD-uri) din Republica Moldova. Evaluarea a fost realizată din cauza preocupărilor cu privire la capacitatea CRD-urilor de a ghida procesele de dezvoltare în regiuni. Un studiu realizat în anul 2013¹ a recunoscut faptul că CRD-urile sunt mai active în perioada de identificare a propunerilor de proiecte investiționale pentru a fi finanțate din Fondul Național de Dezvoltare Regională. Studiul a constatat, totodată, că CRD-urile sunt în mare parte neproductive în perioada dintre cererile de propuneri de proiecte și rareori intervin efectiv în elaborarea politicilor regionale și participă formal la planificarea activităților.

Raportul respectiv identifică motivele inerției și subliniază rolul important pe care îl pot juca CRD-urile. Capitolul „Informații de referință” include o descriere succintă a cadrului legal, un rezumat al caracteristicilor instituționale importante, observațiile inițiale și observațiile cu privire la relevanța CRD-urilor. Capitolul „Metodologia de studiu” prezintă modul în care au fost consultate părțile interesate cheie în fiecare regiune. Percepțiile CRD-urilor și ADR-urilor ale problemelor și soluțiilor propuse sunt prezentate în Capitolul „Constatări”. Raportul se încheie cu o serie de recomandări pentru revitalizarea activității CRD și pentru consolidarea simțului de proprietate asupra proceselor de dezvoltare regională din Republica Moldova.

Principiile fundamentale, puse la baza studiului sunt următoarele:

- Principiul participativ - abordarea metodologică asigură luarea în considerare a părerilor tuturor părților interesate, care au fost colectate prin intermediul interviurilor de tip ‘focus-grup’, a consultărilor sau dezbaterilor;
- Principiul de autodeterminare - deciziile privind introducerea modificărilor în structura CRD și procedeele de luare a deciziilor aparțin instituțiilor deliberative și se aprobă în ședința în plen a acestora;
- Durabilitatea - asigurată prin reflectarea deciziilor în documentele de reglementare a activității instituțiilor și aprobarea lor, ajustarea metodologică a fluxului informațional și a procesului decizional la noile configurații propuse.
- Transparența - rezultatele analizei la toate etapele sunt puse la dispoziția tuturor factorilor implicați, consultate și prezentate în cadrul ședințelor în plen al CRD-urilor.

¹GIZ MLPS (2013), “Conceptul programului de dezvoltare a capacităților CDR-urilor”.

2. Informații de referință

Cadrul legal

Legea privind dezvoltarea regională a fost adoptată în decembrie 2006². Regulamentul cadru cu privire la funcționarea CRD-urilor a fost adoptat în anul 2008³. CRD-urile au aprobat propriile regulamente, care sunt aplicabile din anul 2010. Reieșind din aceste circumstanțe, regulamentele în vigoare se axează doar pe aspecte instituționale și proceduri de natură preponderent legal-administrativă. Cu toate acestea, atribuțiile care sunt definite prin Regulamentul CRD aprobat prin Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 127 din anul 2008 sunt suficient de bine conturate și la moment nu sunt totalmente exersate de către CRD-uri.

Responsabilitățile CRD-urilor ca organ decizional la nivel regional, sunt de facto concentrate mai mult asupra aprobării strategiilor de dezvoltare regională, a planurilor operaționale și a proiectelor în timpul apelurilor, monitorizarea activității ADR-urilor, cu toate că șirul de atribuții e mult mai larg. Mandatul CRD-urilor specificat în regulamente, include:

- Monitorizarea elaborării Strategiilor de dezvoltare regională;
- Mobilizarea resurselor regionale pentru asigurarea dezvoltării durabile;
- Definirea obiectivelor de dezvoltare socio-economică și priorităților din regiune;
- Coordonarea implementării strategiilor de dezvoltare regională.

În anul 2016 Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) pentru anii 2016-2020. Strategia se axează pe promovarea unei coordonări mai bune între diferite niveluri de guvernare, inclusiv ministerele, instituțiile regionale și actorii locali. În prezent se elaborează o lege nouă privind dezvoltarea regională, care are drept scop stabilirea rolurilor instituționale și responsabilităților clare. Această inițiativă ar putea fi parte a reformelor mai ample în sectorul public care în prezent sunt examinate la nivel național.

SNDR aprobată recent prevede implicit extinderea competențelor CRD-urilor în contextul facilitării cooperării intra-regionale și inter-municipale; CRD-urile urmează să promoveze o abordare multisectorială a dezvoltării din regiune și să promoveze proiecte integrate de scară largă și complexe. CRD-urile ar trebui să mențină un dialog productiv cu partenerii de dezvoltare pentru a diversifica sursele de finanțare și să folosească o abordare a gestiunii bazată pe rezultate pentru a monitoriza și evalua strategiile regionale și planurile operaționale.

Aspecte instituționale

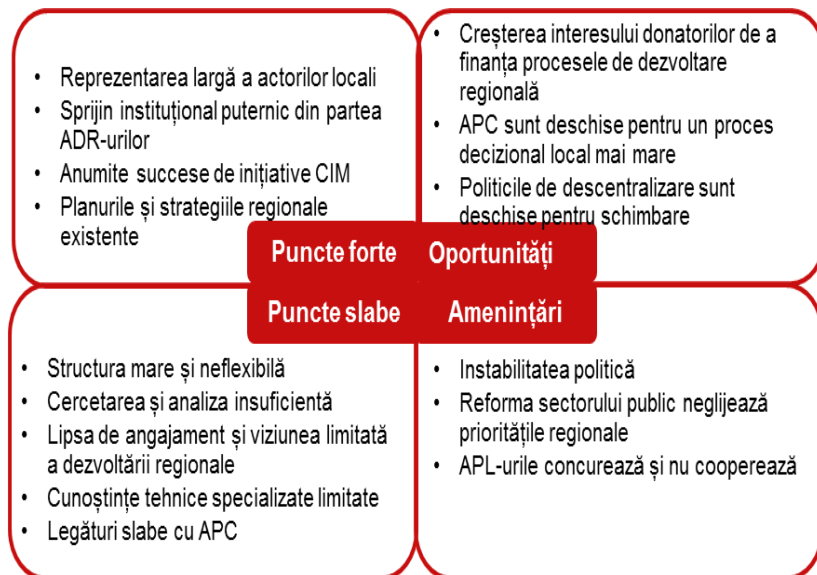
CRD-urile au fost create pe bază de parteneriat și includ președinții de raioane, câte un primar din fiecare raion și câte un reprezentant al mediului de afaceri și al ONG-urilor din fiecare raion. Reprezentanții mediului de afaceri și a societății civile sunt selectați în bază de concurs (respectând paritatea sectorului public: sector privat și asociativ). Astfel, fiecare raion care face

² Legea Nr. 438 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, publicată la 16.02.2007 în Monitorul Oficial Nr. 21-24, Art. nr: 68

³ Hotărârea Guvernului Nr. 127 din 08.02.2008 "Cu privire la măsurile de implementare a Legii no. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională din Republica Moldova, publicată la 19.02.2008 în Monitorul Oficial Nr. 34-36, Art. nr: 200

parte dintr-o regiune de dezvoltare este reprezentat de patru persoane, rolul cărora este să acționeze în interesul regiunii și nu doar în interesele raionului din care provin.

Figura 1: Analiza SWOT a aranjamentelor existente ale CRD-urilor

Faptul respectării în compoziția CRD-urilor a principiilor public/privat și de consens a dus totodată la formarea unor structuri supradimensionate și a redus automat din eficiența acestora. Pe lângă aceasta, nu este rezolvată deocamdată problema utilizării eficiente a competențelor și calificărilor reprezentanților din sectorul privat și asociativ și nu sunt atinse așteptările lor în contextul motivării de a participa ca membri ai CRD-urilor. Astfel, CRD Centru are în componență 52 de membri, CRD Nord respectiv 48 de membri și CRD Sud - 32 de membri, CRD nou creat în UTA

Gagauzia - 7 membri. Ședințele CRD au loc trimestrial. Ședințele sunt organizate de ADR-uri. ADR-urile sunt, de asemenea, responsabile pentru pregătirea și distribuirea prealabilă (cu 15 zile înaintea ședinței) a documentației pentru a permite membrilor CRD-urilor să se informeze cu privire la subiectele propuse în agendă (dar, care nu se respectă în mod frecvent).

CRD-urile au sarcina de asigurare a unei legături între nivelul regional/local și cadrul național, inclusiv în planificarea strategică și luarea deciziilor. În contextul planificării holistice la nivelul regiunilor de dezvoltare, autoritățile administrației publice locale sunt insuficient de pregătite, iar în condițiile fragmentării excesive administrative, rolul CRD-urilor, dar și a ADR-urilor, este foarte valoros pentru a favoriza implementarea unei politici de dezvoltare echitabilă și promovarea la scară regională.

ADR-urile nu trebuie să fie singurele instituții regionale, care ar trebui să atragă resurse suplimentare pentru implementarea proiectelor de anvergură regională. Principalul dezavantaj este faptul, că autoritățile locale sunt de obicei axate pe realizarea rezultatelor și proiectelor la nivel local, în limita hotarelor administrative ale raionului, față de care au așteptări mai clare și care le aduc rezultate mai rapide, decât ar fi în cazul proiectelor sistemice și de amploare. Conceptul ADR-urilor în Republica Moldova nu a fost de a diminua sau prelua rolul altor instituții și organizații sau inițiative active, ci de a sinergiza activitatea lor. Sarcinile fundamentale ale acestora sunt: (i) elaborarea directivelor strategice; (ii) mobilizarea actorilor regionali și, (iii) promovarea și facilitarea finanțării necesităților de dezvoltare a regiunii de dezvoltare – care nu pot fi îndeplinite în mod eficient dacă CRD nu este implicat în toate aceste activități, inclusiv la etapa de formare a portofoliului și monitorizare minuțioasă a implementării ulterioare a acestuia. Mai mult ca atât, CRD-urile sunt menite să genereze viziunea strategică și să ghideze strategic toate instituțiile regiunii de dezvoltare, inclusiv ADR-urile.

Este necesar de remarcat că un proiect de dezvoltare regională înseamnă o inițiativă care trebuie să mobilizeze eforturile a mai mulți actori regionali. În acest caz, CRD ar trebui să acționeze ca un promotor al parteneriatului, întrucât aceasta este o activitate extrem de laborioasă, actualmente facilitată în exclusivitate de ADR. Experiența pozitivă deja arată că, într-o oarecare măsură, a fost creat un mediu de activitate în care administrațiile locale (atât raioanele, cât și primăriile rurale și urbane), cooperează între ele într-un mod care nu a fost anterior în practică și a lansat procese durabile de cooperare inter-comunitară, absolut necesare în condițiile dezvoltării regionale armonioase, ținând cont de prezența unui sistem administrativ-teritorial fragmentat.

Așadar, CRD-urile au rolul de organ deliberativ, iar ADR-urile sunt structuri executive care sunt responsabile de implementarea strategiilor de dezvoltare regională. Actualment ministerele relevante dezvoltării regionale (cum ar fi, de exemplu, Ministerul Mediului, Ministerul Economiei, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor) nu participă îndeajuns la procesul de formulare a viziunilor strategice regionale și de finanțare a acestora și nu au o viziune clară privind dimensiunea regională în implementarea politicilor în domeniile lor de referință. Dezvoltarea regională însăși nu trebuie privită ca un sector în sine, ci ca instrument de punere în aplicare a politicilor statului în regiuni.

Membrii CRD-urilor continuă să fie mult mai activi doar în perioada legată de înaintarea cererilor de finanțare. În acest timp, mulți membri sunt în primul rând preocupați de lobby-ul proiectelor investiționale, de care ar putea beneficia anume localitatea lor. CRD-urile votează proiectele care în continuare sunt înaintate pentru a obține finanțare la nivelul național. Cu toate acestea, în unele cazuri, propunerile de finanțare sunt înaintate de către CRD ca un pachet întreg, fără a se lua decizia privind prioritizarea lor, considerându-se, că astfel se va evita un conflict între membrii consiliului. Pachetul este, ulterior, evaluat de către comisiile interministeriale și, în baza acestora, se adoptă o decizie finală la nivel național. Acest proces generează la nivelul aplicanților locali resentimente și frustrare printre susținătorii proiectului fără succes.

Societatea civilă și reprezentanții sectorului privat, au fost inițial incluși în componența CRD cu scopul de a extinde participarea părților interesate și de a atrage expertiză și implicare în deliberările CRD a viziunilor din perspective diferite. În alternativa de a fi "invitați" să prezinte inițiative sau propuneri de politici regionale, s-a ales opțiunea de a oferi locuri permanente în componența CRD. Există și anumite merite în această abordare care poate fi bine justificată la momentul de creare a CRD. Cu toate acestea, implicit se plasează limite pe diversitatea societății civile implicate ca membru, în același mod și de reprezentare a sectorului privat.

Reprezentanți ai societății civile și sectorului privat, se simt demotivați de a participa la reuniunile CRD-urilor. Există foarte puțină cooperare între funcționarii APL și reprezentanții societății civile. De asemenea, e de remarcat faptul, că organizațiile societății civile au fost inițial menite să solicite finanțare de la Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR). Cu toate acestea, în practică, criteriile FNDR au descurajat cererile de finanțare care pot parveni din partea societății civile.

În 2010, OSCE a publicat Raportul "Politicile de dezvoltare regională în țările OSCE"⁴. Acesta conține o analiză comparativă sistematică a politicilor de dezvoltare regională ale țărilor membre ale OSCE. Acesta prevede, de asemenea, un cadru conceptual care se referă la aspecte-cheie, cum ar fi recunoașterea problemei, obiectivele politicii regionale, cadrul juridic/ instituțional, mediul urban/rural, structuri bugetare, precum și mecanismele de guvernare. În timp ce există o anumită măsură de coerență între țările OSCE în ceea ce privește recunoașterea problemelor și obiectivelor politicii regionale, abordările juridice și instituționale și a mecanismelor de guvernare tind să varieze în mod semnificativ de la o țară la alta.

Din punct de vedere a similitudinilor în formarea tandemului CRD și ADR, abordările din Republica Moldova pot fi comparate cu cele ale României, după cum e prezentat în tabelul care urmează.

Tabelul 1:

Criterii	Republica Moldova	România
Reprezentarea	APL I, APL II, ONG-urile și reprezentanții sectorului privat	Președinții de județe, primarii și președinții consiliilor județene, consiliile locale, consiliile municipale orășenești
Structura	În prezent, în cadrul CRD-urilor nu există alte structuri active	Comitetele operaționale ale CRD sunt compuse din președinți de județe
Rolul ADR	ADR-urile oferă CRD-urilor servicii de secretariat	ADR-urile oferă CRD-urilor și Comitetele operaționale servicii de secretariat
Angajamentul ONG-urilor și al sectorului privat	Membrii CRD-urilor au drepturi de vot depline	Reprezentanții societății civile sunt invitați să participe în calitate de oaspeți, dar nu votează
Numirea directorilor ADR	Directorii ADR-urilor sunt numiți de ministru	Directorii ADR-urilor sunt numiți de CRD

Sursa: Informație sistematizată de autori.

Pentru soluționarea majorității preocupărilor, problemelor sau implementarea unor noi metode și abordări în dezvoltarea regională, sunt necesare decizii politice. În acest caz, ele ar trebui să fie discutate deschis și constructiv cu toate părțile interesate. Dezbaterile viitoare cu privire la proiectul legii privind dezvoltarea regională reprezintă un forum perfect pentru abordarea complexă a acestor probleme.

Relevanța CRD-urilor

Indiferent de șirul preocupărilor și problemelor menționate mai sus, CRD-urile au jucat și vor continua să joace un rol important. Anterior, CRD-urile au aprobat crearea Grupurilor de Lucru Regionale Sectoriale (GLRS), care au participat activ la elaborarea programelor regionale

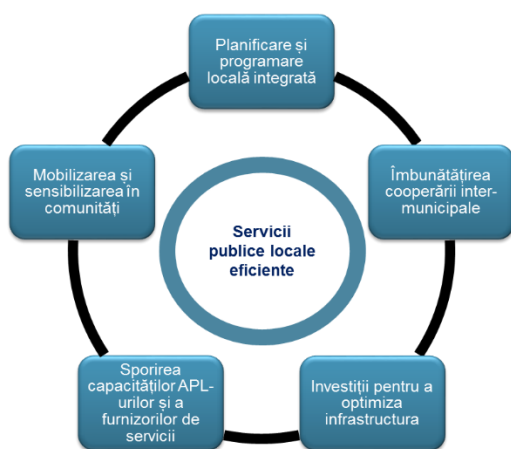
⁴ A se vedea

http://www.planejamento.gov.br/secretarias/upload/Arquivos/seges/arquivos/ocde2011/oecd_regional_countries.pdf

sectoriale (PRS-uri). Totodată, Grupurile de lucru pe proiecte au efectuat funcții de coordonare și supraveghere utile cu privire la investițiile în infrastructura publică locală care vor avea loc.

Importanța PSR-urilor nu poate fi exagerată în contextul atragerii resurselor de finanțare. Partenerii de finanțare au alocat recent peste 120 milioane Euro pentru îmbunătățirea drumurilor regionale și locale, serviciilor de apă și canalizare, precum și pentru sporirea eficienței energetice a infrastructurii publice locale. Conform cerințelor, este necesar de a atesta participativitatea administrațiilor locale și implicarea directă în formularea necesităților și stabilirea priorităților investiționale. Programarea promovează, de asemenea, o abordare de program și mai puțin o abordare de proiect și în acest mod asigură planificarea și realizarea investițiilor în mod sistematic și eficient din punct de vedere al economiei de scară. Ca rezumat, alocarea a 120 milioane Euro

Figura 3: Modelul de abordare completă

de finanțare suplimentară pentru infrastructura publică locală nu ar fi fost posibilă fără efortul de elaborare a PSR-urilor folosind o abordare participativă.

CRD-urile sunt parteneri esențiali pentru asigurarea succesului abordării complete bazate pe cinci piloni în raport cu prestarea serviciilor publice locale eficiente, prezentat în Figura 2. Acestea joacă un rol fundamental în armonizarea planurilor și a priorităților locale. Din moment ce din CRD-uri fac parte și reprezentanții ai autorităților

publice locale, CRD-urile sunt forumuri cheie pentru promovarea cooperării inter-comunitare. Prin responsabilitatea lor de a elabora și a aproba planuri și strategii regionale, CRD-urile trebuie să se orienteze și asupra deciziilor investiționale în infrastructura publică din regiune. De asemenea, CRD-urile joacă un rol în asigurarea prestării serviciilor de calitate și consolidarea capacității prestatorilor de servicii locale. În cele din urmă, și cel mai evident, deciziile CRD-urilor, inclusiv aprobarea programelor sectoriale, au implicații importante pentru cetățenii locali. Astfel, CRD-urile urmează să aprobe activitățile de informare și sensibilizare a opiniei publice.

Consultațiile cu părțile interesate

În anul 2016 a fost elaborat un rezumat al politicii privind metodologia de studiu a CRD și au fost organizate în mai multe rânduri discuții cu reprezentanții MDRC, ADR, precum și cu președinții CRD-urilor referitor la măsurile de fortificare a rolului CRD-urilor. De asemenea, a avut loc o prezentare la ședințele CRD-urilor, iar toate acestea s-au soldat cu decizia de a realiza o evaluare a funcționalității CRD-urilor, inclusiv discuții în focus-grupuri, adoptată în luna octombrie în 2016. În continuare, în ianuarie 2017, CRD-urile au delegat o parte din membrii săi pentru a participa la elaborarea proiectului regulamentului de funcționare a CRS. Mesele rotunde s-au desfășurat în trei regiuni de dezvoltare (Nord, Centru și Sud), cu participarea grupurilor de inițiativă din cadrul CRD și ca rezultat al acestei activități a fost elaborat în mod participativ proiectul regulamentului CRS.

Rezultatele preliminare ale discuțiilor focus-grup și propunerile privind consolidarea capacităților CRD au fost comunicate în cadrul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) în decembrie 2016 și în cadrul Comitetului director la proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale" din ianuarie 2017, în cadrul căruia a fost acceptată crearea Comisiilor Regionale Sectoriale (CRS-uri) ca element cheie al planului de dezvoltare a capacităților CRD-urilor. În același timp, ministerele centrale relevante și-au manifestat intenția de a delega reprezentanții săi pentru a asigura armonizarea priorităților regionale cu politicile naționale prin activitatea în cadrul CRS.

3. Metodologia de studiu

Acest capitol oferă o descriere succintă a procesului de consultare. Consultarea a început cu discuțiile în focus-grup cu participarea membrilor CRD. Pe final membrii CRD-urilor au completat un chestionar standardizat. În încheiere, concluziile preliminare au fost discutate cu personalul ADR. Specialiștii ADR, de asemenea, au fost invitați să-și prezinte preocupările, opiniile și sugestiile privind modul de îmbunătățire a eficienței CRD. Pentru a promova exprimarea deschisă a viziunilor și opiniilor tuturor participanților a fost asigurată confidențialitatea. Particularitățile importante ale metodologiei de studiu, programului și profilului participanților sunt prezentate mai jos. În scopul evitării tratării tendențioase a pozițiilor și preocupărilor expuse, rezultatele au fost generalizate pe toată țara fără accentuarea rezultatelor pe fiecare regiune sau focus-grup în parte.

Particularitățile studiului

Participanții au fost informați, că rezultatele discuțiilor urmează a fi prezentate partenerilor (MDRC, CRD, ADR) și că recomandările trebuie să fie examinate și aprobate de CRD pentru a putea fi implementate. Particularitățile esențiale ale metodologiei de studiu⁵ sunt:

- a) *Ordinea de zi a ședințelor focus-grup*: discuțiile focus-grup cu membrii CRD-urilor au fost planificate pentru maxim trei ore. Moderatorul a prezentat o descriere succintă a principalelor competențe ale CRD-urilor. Membrii CRD-urilor au fost invitați să discute cum ei înțeleg măsura în care consiliile au executat fiecare competență și factorii care limitează abilitățile lor. Apoi, discuțiile s-au axat pe elaborarea unor soluții posibile. La sfârșitul fiecărei ședințe, membrii CRD-urilor au fost solicitați să completeze câte un chestionar.
- b) *Chestionarul*⁶: Scopul chestionarului a fost de a cuantifica percepțiile membrilor CRD-urilor și a sistematiza evaluările calitative. Secțiunea A a chestionarului a fost utilizată pentru a crea profilul participanților. Secțiunea B a avut drept scop determinarea percepțiilor membrilor CRD cu privire la nivelul de participare, transparență, eficiență și coordonare a funcțiilor CRD.

⁵ A se vedea Anexa 1.

⁶ A se vedea Anexa 2.

Secțiunea C a oferit respondenților spațiu pentru exprimarea opiniilor calitative cu privire la motivație, aspecte cheie și propuneri pentru îmbunătățirea eficienței CRD⁷.

c) *Formatul discuțiilor cu ADR-urile:* În urma discuțiilor focus-grup în regiunile Nord, Centru și Sud au fost organizate discuții separate cu personalul ADR-urilor⁸. Acestea au avut loc separat pentru a încuraja membrii CRD-urilor și personalul ADR-urilor să-și exprime opiniile deschis și neinfluențat. Discuțiile cu personalul ADR-urilor au fost structurate în jurul rezultatelor preliminare ale focus-grupurilor. Personalul ADR-urilor a fost, de asemenea, solicitat să examineze care sunt principalele impedimente cu care se confruntă consiliile, acțiunile care ar putea contribui la depășirea acestor obstacole, precum și resursele suplimentare de care ar putea avea nevoie pentru a servi CRD-urile mai eficient.

Planul de elaborare a studiului

În perioada 26 octombrie - 11 noiembrie 2016 în regiunile de dezvoltare Nord, Sud, Centru și Găgăuzia au fost realizate opt discuții în formă de focus-grup. În fiecare regiune au fost organizate câte două-trei ședințe. Scopul consta în formarea grupului de mărime adaptată discuțiilor interactive și constructive. Organizarea ședințelor în diferite localități din fiecare regiune, de asemenea, a avut drept scop reducerea cheltuielilor de călătorie ale membrilor CRD și încurajarea unei participări mai active. Orarul organizării focus-grupurilor și numărul de participanți este prezentat în Tabelul 2 de mai jos.

Tabelul 2: Orarul convocărilor focus-grupurilor în 4 regiuni de dezvoltare

Regiunea	Data	Localitatea	Nr. de participanți	Nr. Membrilor CRD
Sud	26 octombrie	Cimișlia	6	3
	27 octombrie	Cahul	6	3
	11 noiembrie	Taraclia	6	4
Nord	03 noiembrie	Edineț	13	9
	03 noiembrie	Bălți	9	4
Centru	08 noiembrie	Ialoveni	6	6
	09 noiembrie	Rezina	13	9
Găgăuzia	11 noiembrie	Comrat	11	4
Total			70	42

Numărul total de membri ai CRD-urilor care au participat la discuțiile în cadrul focus-grupurilor reprezintă aproximativ 32% din numărul total de membri ai CRD-urilor din cele patru regiuni. Ca atare, constatările prezentate în Capitolul 4 pot fi extrapolate consiliilor din fiecare regiune.

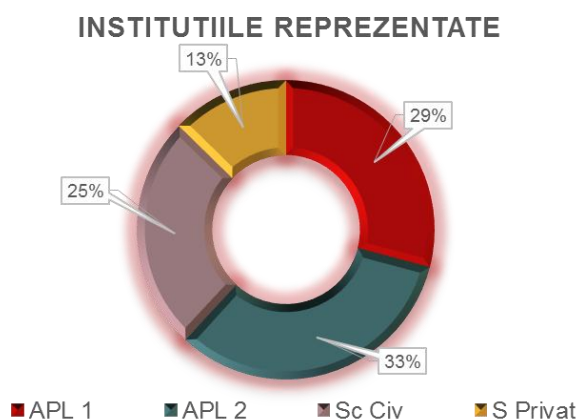
⁷ Sistematizarea răspunsurilor la întrebările din secțiunea B este prezentată în Anexa 3.

⁸ CRD din Găgăuzia a fost recent creat. Membrii CRD și personalul ADR au participat la o ședință comună la Comrat pentru a discuta lecțiile învățate din activitatea consiliilor în alte regiuni.

Profilul participanților la focus-grupuri

În total 55 de participanți au completat chestionarul.⁹ Profilul de bază al participanților a fost:

- 46% dintre respondenți erau femei;
- 62% dintre respondenți erau membri ai consiliilor regionale;
- 2/3 dintre respondenți erau reprezentanți ai administrației publice locale: APL 1 (29%); APL 2 (33%); Societatea civilă (25%); și sectorul privat (13%);
- Vârsta: sub 30 de ani (13%); 31-50 de ani (44%); peste 50 de ani (45%).

4. Constatări

Percepțiile membrilor CRD

Percepțiile membrilor CRD-urilor prezentate în acest paragraf generalizează constatările elucidate în procesele verbale ale focus-grupurilor și rezultatele procesării răspunsurilor la chestionare. Acest capitol scoate în evidență percepțiile pozitive, include un rezumat al principalelor provocări, precum și propune un șir de soluții practice pentru depășirea problemelor din perspectiva membrilor CRD-urilor.

Percepțiile pozitive

Aproape toți membrii CRD-urilor au recunoscut relevanța arhitecturii de planificare regională pentru îmbunătățirea condițiilor socio-economice în regiunile lor. Ei înțeleg, că consiliile trebuie să fie un forum de discuții și să ofere o legătură între perspectivele de amenajare a teritoriului și planificare sectorială. Peste două treimi au recunoscut importanța transparenței procesului decizional și au fost de acord cu faptul, că în general proiectele investiționale corespund priorităților regionale.

Există unele diferențe în opiniile exprimate de reprezentanții APL I și APL II. În medie, reprezentanții APL II au fost cu 10% mai satisfăcuți de procesele participative decât reprezentanții APL I.

Astfel, peste două treimi din membrii CRD-urilor recunosc rolul pe care consiliile regionale îl pot avea în asigurarea participării locale în procesele de dezvoltare regională. Ca atare, membrii CRD-urilor au prezentat cerințe clare pentru a asigura o funcționare mai eficientă a consiliilor regionale.

⁹ Din cauza constrângerilor nu toate chestionarele au fost validate.

Provocări cheie

Membrii CRD-urilor, de asemenea, au recunoscut faptul, că există mai multe obstacole care trebuie depășite. Discuțiile au evidențiat discrepanțe mari între ceea ce CRD-urile ar trebui să fie preocupate conform regulamentelor și ceea ce fac în realitate. Mulți membri ai CRD-urilor consideră, că există limitări clare cu privire la autoritatea decizională și au îndoieli față de impactul deciziilor adoptate. Aceasta se datorează abordării “faptului împlinit” în privința formatului în care informațiile sunt deseori prezentate CRD-urilor de către ADR-uri.

De asemenea, mulți membri ai CRD-urilor consideră, că nu primesc informații corespunzătoare în timp util înainte de ședințe. Această lipsă de informare corespunzătoare împiedică capacitatea membrilor CRD de luare a deciziilor în cunoștință de cauză. O parte a problemei este legată de faptul, că mulți membri ai CRD-urilor nu dispun de cunoștințe tehnice specializate specifice sectorului. O altă parte a problemei este legată de fluctuația membrilor CRD-urilor. Membrii noi ai CRD-urilor de multe ori nu înțeleg procesele de dezvoltare regională și nu cunosc bine programele regionale sectoriale existente.

CRD-urile sunt bine văzute într-un format larg reprezentativ pentru a încuraja o participare largă. Cu toate acestea, dimensiunea lor excesivă reprezintă și un impediment pentru dezbateri constructive. Cu un număr de 52 persoane (CRD Centru) care ar trebui să participe la ședințele CRD, este foarte dificil de a avea cvorumul necesar și a organiza discuțiile într-un mod participativ pentru a obține un consens adevărat. Astfel, în loc să se concentreze pe inițiative mai ample, care ar putea avansa dezvoltarea socio-economică a întregii regiuni, membrii CRD rămân preocupați de proiecte pentru localitatea lor.

Prin urmare, mulți membri consideră că participarea lor la ședințele CRD-urilor este puțin importantă și nu se simt suficient de implicați în procesul de monitorizarea a activităților ADR-urilor din regiunile lor. Modul în care este prezentată informația despre acțiunile realizate, lipsa capacității de a lua decizii în cunoștință de cauză și procedurile rigide din cauza dimensiunii CRD le reduc motivația de participare. În plus, cheltuielile legate de participarea lor la ședințele CRD nu sunt compensate¹⁰.

Majoritatea membrilor CRD-urilor și ADR-urilor consideră că CRD nu au capacitatea de a-și îndeplini mandatul integral. Unii membri ai CRD-urilor au remarcat provocările apărute periodic când este creată noua componentă a CRD (după alegerile locale) și se resimte pierderea continuității și înțelegerea limitată privind rolurile și responsabilitățile atribuite CRD-urilor.

Preocupările au fost exprimate și cu privire la procesul de alegere a președinților CRD-urilor. S-a sugerat faptul că procedurile de numire și alegere ar trebui revizuite pentru a promova o responsabilizare mai mare față de membrii CRD. A fost expusă și părerea, că pentru a încuraja o libertate democratică mai mare și pentru a evita o presiune potențială sau influențare a voturilor, procesul de alegere ar trebui să se bazeze pe metode de vot secret. Totodată a fost înaintată și propunerea de a atribui postul de președinte a CRD prin rotație, între președinții raioanelor.

¹⁰ Acest lucru a fost perceput de către reprezentanții societății civile în mod constant drept un impediment semnificativ.

De asemenea, au fost expuse probleme ce țin de neparticiparea reprezentanților sectorului privat și ai societății civile.

Măsurile practice propuse

Membrii CRD-urilor au fost de acord cu faptul, că crearea Comisiilor Regionale Sectoriale (CRS-uri) ar putea acorda soluții în cazul majorității provocărilor enunțate. CRS-urile ar putea fi formate din membri CRD, selectați pe baza competențelor, experienței în domeniu și reprezentării la nivel teritorial. Dimensiunea mică a CRS ar încuraja dezbateri mai constructive și un consens mai larg. Comisiile ar putea fi responsabile pentru analiza și înaintarea recomandărilor pentru aprobarea de către CRD. Totodată CRD-urile rămân responsabile pentru aprobarea finală a deciziilor.

Membrii CRD-urilor au sprijinit ideea că CRS-urile ar trebui să devină puncte focale pentru coordonarea sectorială, cooperarea inter-comunitară, să generalizeze clar necesitățile locale și să le racordeze la politica națională în sector; acestea ar deveni actori importanți, care ar comunica și promova politicile naționale către autoritățile publice locale. Totodată, CRS vor întreprinde un șir de măsuri în scopul identificării surselor interne și externe de finanțare a programelor și proiectelor sectoriale regionale.

Membrii CRD-urilor, de asemenea, au accentuat faptul, că este mai eficientă consolidarea capacităților CRS-urilor, acestea fiind mai mici și formate din 5-7 membri. Fiecare administrație raională ar trebui, de asemenea, să delege câte un reprezentant în asistența CRS. Majoritatea participanților la discuții din cadrul focus-grupurilor au fost de acord cu faptul, că ministerele sectoriale ar trebui să delege câte un reprezentant în cadrul CRS-urilor pentru a asigura armonizarea planurilor regionale sectoriale, a proiectelor cu politicile naționale în domeniu.

Membrii CRD-urilor înțeleg, că este necesar un program intensiv de dezvoltare a capacităților CRD-urilor. Acesta ar putea include experți tehnici implicați pe un termen scurt, care să ofere suport în domeniile-cheie, cum ar fi cooperarea inter-comunitară, procesele de planificare regională și sectorială, precum și alte subiecte, după caz.

CRS-urile ar trebui să se reunească înainte de ședințele CRD-urilor. Respectiv, va fi necesară asistența de secretariat din partea ADR-urilor în acest sens. S-a sugerat faptul, că formarea CRS-urilor ar trebui pilotată, prioritizând sectoarele mai complexe și de anvergură.

În cele din urmă, membrii CRD-urilor sugerează cu insistență, că cheltuielile directe legate de participarea la ședințele CRD-urilor și CRS-urilor ar trebui să fie compensate.

În special, propunerile parvenite în cadrul discuțiilor în Regiunea de Dezvoltare Sud au conturat atribuțiile CRS-urilor. S-a propus la concret alocarea CRS-urilor a următoarelor atribuții: examinarea studiilor, analizelor, informațiilor prezentate de ADR; planificarea dezvoltării sectoarelor relevante pentru implementarea strategiei regionale; elaborarea portofoliului de proiecte; evaluarea proiectelor depuse la ADR; monitorizarea implementării proiectelor; prezentarea către CRD a propunerilor de îmbunătățire a cadrului legislativ și normativ respectiv; coordonarea asistenței specializate oferite prin intermediul experților din sectorul respectiv. Totodată s-a atras atenția asupra motivațiilor pentru crearea CRS-urilor și anume scopul major de eficientizare a cheltuielilor pentru elaborarea proiectelor regionale și promovarea lor mai intensă în procesul de identificare a surselor de finanțare.

În Regiunea de Dezvoltare Nord, de asemenea a fost susținută ideea creării CRS-urilor, specializate pe anumite sectoare prioritare. Astfel, s-a menționat că activitatea CRS-urilor va putea promova aplicarea unei abordări sistemice în elaborarea proiectelor și, prin extensiune, în dezvoltarea regiunii și asigura atragerea mai activă a expertizei sectoriale în dezvoltarea regională. Prin implicarea reprezentanților APL, întreprinderea măsurilor de fortificare a parteneriatelor va fi mai productivă, iar membrii CRS vor implica mai activ organizațiile societății civile în cadrul CRD-urilor și în procesul de implementare a proiectelor regionale și utilizare mai eficientă a capacităților acestora în asigurarea procesului participativ.

În cadrul discuțiilor în focus-grupurile organizate în Regiunea de Dezvoltare Centru s-a accentuat, că în activitatea CRD trebuie să fie mai activ implicați reprezentanții ministerelor pentru a identifica posibilități de mobilizare a resurselor (în special cele financiare) și acest lucru trebuie să fie reflectat în structura CRS-urilor din cadrul CRD. Multe subiecte de importanță regională trebuie să fie discutate în prealabil în interiorul CRS, care ar trebui să implice reprezentanți ai APL care au atribuții și cunoștințe în domeniul respectiv, dar și dorința de a activa.

Discuțiile din Regiunea de Dezvoltare UTA Gagauzia au purtat un caracter informativ, dat fiind

Figura 4: Analiza SWOT a Comisiilor sectoriale regionale

faptul, că deocamdată este prematură discutarea formării CRS-urilor în componența CRD-ului, care este format recent și activitatea căruia este abia la început. Totodată, problematica a fost discutată cu interes și s-a subliniat, că activitatea și implicarea activă a CRD-urilor în procesele de dezvoltare regională reprezintă o premiză pentru crearea unui mecanism transparent, participativ și eficient de

atrageră și valorificare a resurselor financiare interne și externe destinate implementării proiectelor de anvergură regională. Membrii CRD, participanți la discuție, au fost foarte interesați în replicarea experienței pozitive acumulate de către CRD-urile din alte regiuni.

Proiectul termenilor de referință și descrierea mandatului, structurii și funcționării CRS-urilor sunt prezentate în Anexa 4.

Percepțiile ADR-urilor

Percepțiile membrilor CRD-urilor au fost discutate cu colaboratorii ADR-urilor, convorbirea a avut loc imediat după focus-grupurile în teritorii. De rînd cu alte propuneri de fortificare a rolului CRD, discuțiile cu ADR-urile s-au axat pe crearea CRS-urilor. Acest concept a fost discutat cu ADR-urile și anterior. Angajații ADR-urilor, care au fost implicați în activitatea cu Grupurile de Lucru Regionale Sectoriale (GLRS) în procesul de programare și planificare regională, au văzut o abordare sistematică și continuitate în crearea CRS-urilor, precum și o similitudine în organizarea

activității, diferența constînd în aceea că CRS vor fi create în cadrul CRD. După cum s-a menționat anterior, GLRS au jucat un rol esențial în elaborarea Programelor Regionale Sectoriale, care s-au soldat cu alocarea mijloacelor de finanțare a proiectelor regionale de către Banca Mondială (în sectorul Drumuri Regionale și Locale) și UE (în sectoarele Aprovizionare cu Apă și Canalizare și Eficiența Energetică în clădirile publice).

În general, ADR-urile au apreciat valoarea potențială a creării CRS-urilor ca platforme pentru guvernarea sectorială în regiuni. S-a sugerat faptul, că dacă CRS-urile ar prezenta CRD-urilor inițiative și recomandări în luarea deciziilor, aceasta ar putea fortifica dialogul dintre ADR-uri și CRD-uri.

Cu toate acestea au fost exprimate și anumite preocupări, suficient de fondate, legate de resursele, timpul și efortul care vor fi necesare. ADR-urile, de asemenea, au recunoscut faptul că pentru a crea CRS-urile ar fi necesar un program cuprinzător de dezvoltare a capacităților, precum și oferirea suplimentară a asistenței tehnice. S-a sugerat, de asemenea, o abordare pilot pentru crearea CRS-urilor, începând cu unul sau două sectoare pentru care este necesar un nivel semnificativ de cooperare inter-comunitară. Aceasta ar implica un accent inițial pe sectoarele Aprovizionare cu Apă și Canalizare și/sau Managementul Deșeurilor Solide.

S-a subliniat, că ar putea fi necesară revizuirea regulamentelor și a procedurilor actuale cu privire la CRD-uri, iar regulamentele noi cu privire la CRS-uri ar trebui să fie aprobate de către CRD-uri. Pentru a detalia revizuirea și a elabora regulamentele noi va fi necesară asistența tehnică specializată în domeniu.

Având experiență anterioară în elaborarea unor programe și strategii sectoriale și regionale, ADR-urile au recunoscut faptul, că participarea reprezentanților ministerelor sectoriale ar consolida capacitatea CRS-urilor. Similar, pe baza experienței anterioare, ADR-urile au sugerat faptul, că această participare trebuie să fie mandatată de ministerul de resort.

În cele din urmă, ADR-urile au subliniat faptul, că resursele lor sunt limitate și urmează a fi analizată modalitatea de oferire a unor resurse suplimentare direcționate pentru a oferi CRS-urilor asistență de secretariat.

5. Recomandări

În cadrul analizei s-au identificat anumite limitări cu privire la eficacitatea activității și s-a pus în evidență rolul și importanța CRD-urilor. Agenția GIZ prin intermediul proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale" (MSPL) și-a exprimat disponibilitatea de a oferi expertiză tehnică independentă, suport în elaborarea regulamentelor, resurse pentru asistența de secretariat, precum și alte măsuri complementare de consolidare a capacităților CRD, în cazul cînd va exista un angajament clar din partea partenerilor proiectului.

Mai jos urmează rezumatul recomandărilor cheie:

- **Se recomandă aprobarea creării CRS-urilor în cadrul CRD-urilor:** Concluziile acestui raport urmează a fi prezentate CRD-urilor, iar acestea vor lua decizia privind crearea CRS-urilor. Procesul de instituționalizare a CRS-urilor ar trebui să fie pilotat și să se axeze prioritar pe sectoarele în care este nevoie de o cooperare inter-comunitară mai mare.

- **Ministerele sectoriale ar trebui să delege câte un reprezentant în CRS-uri:** La ședința Comitetului Director al proiectului MSPL din ianuarie 2017, care a întrunit majoritatea membrilor CNCRD, precum și partenerii de dezvoltare din domeniu, ministerele sectoriale au exprimat disponibilitatea de a delega câte un reprezentant în CRS-uri care urmează a fi create în cadrul CRD-urilor din fiecare Regiune de Dezvoltare. Dialogul privind acest angajament urmează a fi reluat după ce CRD-urile vor vota hotărârea privind crearea CRS-urilor.
- **Regulamentele privind CRS-urile urmează a fi elaborate și aprobate de CRD-uri:** Formatul regulamentelor privind CRS-urile ar trebui să se bazeze pe regulamentele existente generale privind CRD-urile. Regulamentele noi ar trebui să specifice calitatea de membru, rolurile și responsabilitățile părților interesate-cheie, cu accent pe modalitatea de cooperare și suport între CRD-uri și ADR-uri. Se recomandă elaborarea regulamentelor în mod participativ, pentru a se asigura simțul de proprietate asupra documentului din partea membrilor CRD. Astfel, în ședințele CRD, odată cu acceptarea inițiativei de formare a CRS, se va propune și implicarea reprezentanților APL, urmărindu-se reprezentativitatea echitabilă a diferitor actori regionali.
- **ADR-urile ar trebui să fie asigurate cu resurse suplimentare:** ADR-urile vor avea nevoie de resurse suplimentare pentru a oferi CRS-urilor suportul necesar. Identificarea necesităților în stabilirea resurselor adiționale ar trebui să fie bazată pe crearea sistemului de management al monitorizării rezultatelor obținute, care poate fi administrat prin ADR-uri în sprijinul atât al CRS-urilor, cât și al CRD-urilor.
- **Este necesar de elaborat și implementat un program cuprinzător de dezvoltare a capacităților pentru părțile interesate cheie:** Crearea CRS-urilor trebuie să fie însoțită de un program cuprinzător de dezvoltare a capacităților care să reflecte integral atât necesitățile individuale ale membrilor CRD, cât și cele instituționale. Programul ar trebui să abordeze cerințele de dezvoltare a capacităților actorilor-cheie, inclusiv ale CRD-urilor, CRS-urilor, ADR-urilor și MDRC. O versiune a schiței Planului de dezvoltare a capacităților este prezentată în Anexa 5. Acest plan ar trebui să fie dezvoltat în continuare odată cu aprobarea de către CRD a creării CRS-urilor.

Concomitent, se recomandă a fi întreprinse măsuri suplimentare în scopul consolidării capacităților CRD și creșterea motivării prin:

- **Stabilirea practicii de compensare a cheltuielilor pentru participare la evenimentele organizate sub egida CRD.** În acest context, vor fi necesare resurse suplimentare, pentru a fi alocate strict pentru acoperirea costurilor de participare la ședințele CRD-urilor și CRS-urilor.
- **Candidații eligibili pentru funcția de Președinte CRD ar putea fi numiți și aleși prin vot secret al membrilor CRD.** Acesta va spori vocea și independența CRD-urilor și va promova o proprietate mai mare asupra proceselor de dezvoltare regională.
- **Numirea președinților și vicepreședinților CRD pe un termen limitat (de exemplu, pe un an), în bază de rotație.** Această măsură ar oferi posibilitatea de implicare mai activă a membrilor CRD din mai multe raioane.

Anexe

Anexa 1: Metodologia discuțiilor în Focus-grupuri

Scopul: Scopul discuțiilor în Focus-grupuri este de a identifica constrângerile față de eficacitatea Consiliilor de dezvoltare regională din perspectiva actorilor regionali din Regiunile de Dezvoltare.

În afară de aceasta, discuțiile au fost organizate pentru a servi scopului de a colecta date calitative pentru indicatorii în programul de guvernare cu privire la dinamica indicatorilor aplicați în procesul de implementare a măsurilor de modernizare a serviciilor locale prin intermediul arhitecturii de dezvoltare regională.

Rezultatul scontat: Identificarea modalităților și a mijloacelor de îmbunătățire a eficienței Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare pentru a le reproduce în continuare în propunerea conceptuală de instituționalizare a Comisiilor regionale sectoriale.

În afară de aceasta, a se colecta date calitative privind prevalența percepută a elementelor de bună guvernare selectate pentru a completa datele cantitative ale sondajului cu privire la același subiect.

Livrabilele scontate: Constatările vor fi rezumate și prezentate către MDRC și ADR-urilor în timpul ședințelor de coordonare, iar CRD-urilor în cadrul ședințelor. Constatările vor contribui la elaborarea unui chestionar oficial care va fi distribuit în cadrul ședințelor CRD și va servi ca bază pentru elaborarea regulamentelor Comisiilor regionale sectoriale. Constatările vor servi, de asemenea, drept bază pentru principalii indicatori ai MSPL.

Participanții: Vor fi consultați membrii actuali și foștii membri ai CRD, actorii regionali.

Programul: În prezent se propune organizarea a două - trei ședințe ale focus-grupurilor în fiecare regiune de dezvoltare, pentru a reduce cheltuielile de călătorie ale participanților asigurând în același timp un nivel mai ridicat de participare. Este recomandabil, ca ședințele focus-grupurilor să fie organizate în aceeași zi în fiecare regiune de dezvoltare. De regulă, se planifică că prima ședință va începe la ora 10. Cea de a doua ședință este de așteptat să înceapă la ora 14 în aceeași zi. Totuși se va aplica o abordare individuală de la caz la caz. Fiecare ședință ar dura în jur de 2,5 -3 ore.

Toate ședințele focus-grupurilor se vor încheia cel târziu până la sfârșitul lunii noiembrie 2016. Grupurile se vor reuni în patru regiuni de dezvoltare (Nord, Centru, Sud și în Găgăuzia nou creată). În afară de aceasta, discuții separate vor avea loc cu reprezentanții Autorităților publice centrale (inclusiv Cancelaria de Stat, MDRC și unele ministere de resort relevante), organizațiile societății civile și CALM.

Coordonarea: MDRC a aprobat desfășurarea ședințelor focus - grupurilor. Această aprobare a fost comunicată ADR-urilor. Necesitatea organizării discuțiilor focus - grupurilor a fost comunicată și convenită de membrii CRD-urilor în octombrie 2016 la ședințele CRD-urilor.

Facilitarea: Consultanții regionali GIZ vor facilita dialogul între membrii ADR-urilor și CRD-urilor și alți actori (dacă este cazul). Consultanții regionali GIZ vor supraveghea aspectele logistice, inclusiv identificarea spațiului pentru maxim 15 persoane, și vor asigura echipament pentru prezentările în format Power Point, panouri de informații, flipchart-uri, pauze de cafea etc. Consultanții regionali GIZ vor înregistra procesele verbale ale fiecărei ședințe.

Ordinea de zi (model):

Ședința cu membrii CRD durează aproximativ 2,5 -3 ore; ordinea de zi pentru fiecare discuție a focus-grupului va include mai multe ședințe interactive și o prezentare:

	Ordinea de zi	Durata (2,5-3 ore)	Materiale folosite	Rezultatul specific
1.	Cafea de salut, înregistrarea			
2.	Cuvinte de salut – reprezentanții GIZ MSPL	5 minute	Slide-ul 1 pe ecran	
3.	Prezentarea circulară a participanților	10 minute	Slide-ul 1 pe ecran	
4.	Prezentare introductivă (+ mesajul privind confidențialitatea chestionarelor și a proceselor verbale) S. Corobceanu	5 minute	Slide-ul 2 pe ecran	
5.	Activitate practic- interactivă: Care sunt principalele competențe ale CRD?	15 minute	Slide-ul 2 pe ecran Carduri colorate utilizate de participanți	Participanții au aflat despre gama largă de competențe și cât de bine sunt efectuate de CRD-uri
6.	Prezentarea competențelor CRD- urilor pe regulamente: S. Corobceanu	25 minute	Slide-ul 3 pe ecran Carduri completate în prealabil cu competențele CRD- urilor	(participanții completează și fixează carduri /autocolante). Unul sau 2 participanți sunt invitați să comenteze și să generalizeze avizul grupului.
7.	Activitate practic- interactivă: Cât de bine sunt realizate aceste competențe? Care sunt obstacolele?	20 minute	Slide-ul 3 pe ecran Autocolante – câte 5 pentru fiecare participant Verde – satisfăcător, Roșu – insuficient, Alb – puțin semnificativ + 1 sau 2 participanți sunt	

	Ordinea de zi	Durata (2,5-3 ore)	Materiale folosite	Rezultatul specific
			invitați pentru a comenta - (aproximativ 7 min)	
8.	Discuție interactivă: Cum să îmbunătățim eficiența și eficacitatea CRD-urilor?	20 minute	Flipchart Slide-urile 4-7 distribuite	Participanții discută și convin asupra gamei de soluții pentru îmbunătățirea CRD-urilor.
9.	Examinare	20 minute	Flipchart	Participanții au formulat o declarație privind viziunea asupra perspectivelor dezvoltării în continuare a CRD-urilor (evoluțiile DR).
10.	Descrierea rolului și structurii chestionarelor, confidențialitatea etc.	5 minute	Chestionare distribuite	Ajută la identificarea mai precisă și cuantificată a gradului de transparență percepută în procesul de luare a deciziilor, eficacității și eficienței coordonării, planificării și implementării obiectivelor de dezvoltare regională în regiunea; rolul monitorizării și evaluării; abordarea de gender.
11.	Chestionare completate de participanți	15 minute		
12.	Î/R, remarci finale	10 – 15 minute		

Discutarea întrebărilor-cheie va elucida puncte de vedere și opiniile participanților focus-grupurilor privind următoarele subiecte:

1. CRD activează prestând întreaga gamă de atribuții în conformitate cu regulamentul lor?
2. Ce competențe sunt cele mai importante, dar nu sunt activate suficient?
3. Care sunt modalitățile de îmbunătățire a funcționalității CRD-urilor?
4. Examinarea perspectivelor dezvoltării CRD-urilor și identificarea necesităților de susținere.

Aceste întrebări vor fi completate cu întrebări transversale selectate despre prevalența elementelor de bună guvernare (de exemplu, "suficiența și fiabilitatea datelor/rapoartelor pentru a lua o decizie în cunoștință de cauză în ședințele CRD" → transparență).

Anexa 2: Model de chestionar

Evaluarea activității CRD și a perspectivelor de dezvoltare

Obiectivul respectivului chestionar este de a evalua și de a cuantifica eficiența de îndeplinire a atribuțiilor Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare și identifica scenariile de consolidare a capacităților CRD.

CONFIDENȚIALITATEA ESTE RESPECTATĂ ATĂT LA ETAPA DE COMPLETARE CĂT ȘI DE PRELUCRARE A DATELOR. NU ESTE NEVOIE SĂ INDICAȚI NUMELE DVS.

Datele de ordin personal, solicitate mai jos sunt necesare doar în scop de analiză și pentru identificarea percepției problematice în cauză de către actorii implicați în DR de diverse categorii.
Vă mulțumim anticipat pentru contribuția Dvs.

A. Informații generale despre respondent (marcați cu semnul [✓] rubrica adecvată):

A1) Sex: - Feminin - Masculin

A2) Vârsta: sub 30 ani peste 50 de ani 31-50 ani

A3) Sunteți membru al CRD:
 sunt membru al CRD
 ⇒ sunt membru al CRD re-reales în mai multe componente CRD
 nu sunt membru al CRD

A4) Ce instituție/categorie reprezentați?:
 APL gradul I Societate civilă
 APL gradul II Sector privat
 Societate civilă Sector privat
 Alte

B. Principiile de bază în Dezvoltarea Regională

B1. În ce măsura sunteți de acord cu afirmația din enunț
 Marcați cu semnul [✓] coloana adecvată, astfel încât 1 reflectă nivelul de Acord Maxim iar 4 - Dezacord Complet.

Enunț	1 Absolut de acord	2 >	3 <	4 Dezacord complet	Nu pot răspunde
a. Procesul asigură principiul participativ de implicare a APL, a societății civile, și a altor actori importanți în procesul decizional	☐	☐	☐	☐	☐
b. Membrii CRD dețin suficientă informație pentru a aproba decizii fondate și transparente	☐	☐	☐	☐	☐
c. Procesul decizional în cadrul CRD este unul transparent	☐	☐	☐	☐	☐
d. Reprezentativitatea de gen și a părților vulnerabile este suficient considerată	☐	☐	☐	☐	☐
e. CRD asigură eficient coordonarea, planificarea și implementarea obiectivelor de dezvoltare regională din cadrul regiunii	☐	☐	☐	☐	☐
f. CRD și DR respectă concordanța proiectelor și programelor regionale cu obiectivele strategice	☐	☐	☐	☐	☐

g. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor DR (SDR, POR) are atribuție suficientă la ajustarea în perspectivă a proceselor	☐	☐	☐	☐	☐
h. Cooperarea cu alte consilii regionale în chestiuni de interes comun este suficientă	☐	☐	☐	☐	☐
i. Colaborarea cu organizațiile internaționale este suficientă	☐	☐	☐	☐	☐
j. CRD se pronunță cu inițiative de îmbunătățire a politicii, legislației și a altor instrumente în vederea sprijinirii DR la nivel central și regional	☐	☐	☐	☐	☐

C. Perspectivele și deficiențele în activitatea CRD

C1. Va rugăm să Vă expuneți privind problemele cu care v-ați confruntat în activitatea de membru CRD și care necesită soluționare/ obstacolele în activitatea membrilor CRD

.....

C2. Ce Vă motivează să fiți / să deveniți membru CRD

.....

C3. Va rugăm să veniți cu propuneri privind metodele de optimizare a activității CRD

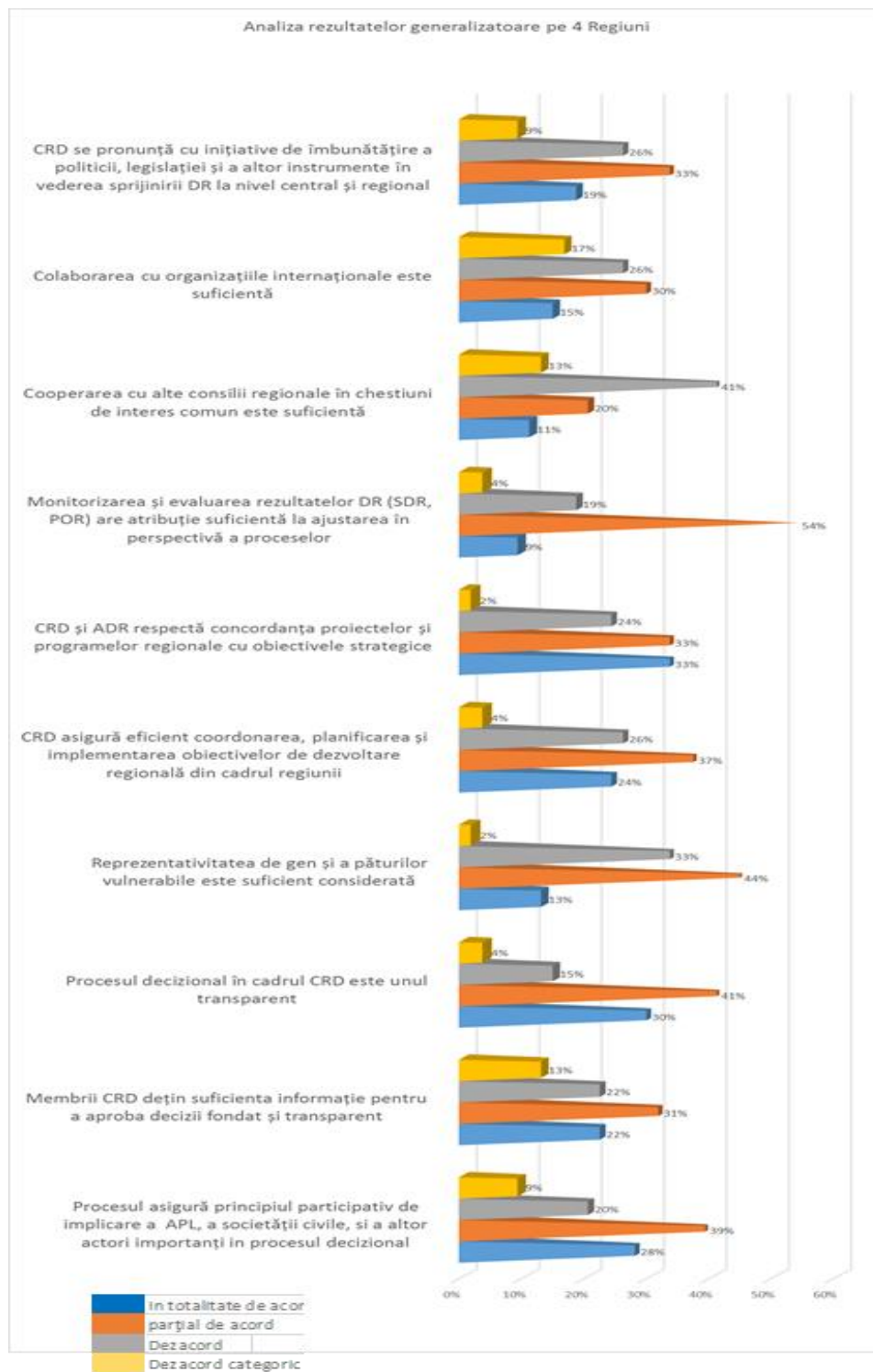
.....

C4. Va rugăm să Vă expuneți cum pot fi replicate în continuare activitățile Grupurilor de Lucru Regionale (de ex. pentru CRD)

.....

Vă mulțumim pentru participare!

Anexa 3: Sistematizarea rezultatelor prelucrării chestionarului

Anexa 4: Proiectul termenilor de referință pentru comisiile regionale sectoriale

1. Introducere

Termenii de referință actuali prezintă sinteza fundamentării și a recomandărilor cu privire la structura, funcțiile, sarcinile, responsabilitățile și procedurile care pot reveni Comisiilor Regionale Sectoriale (CRS).

2. Justificare

Crearea CRS-urilor are menirea de a fortifica capacitatea Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare (CRD-uri) de a conduce procesele de dezvoltare socio-economică în regiunile lor. Din moment ce CRS-urile sunt mai mici și mai flexibile, acestea pot îndeplini funcții pe care CRD-urile de dimensiuni mari nu sunt apte să le îndeplinescă. În această categorie de atribuții s-ar putea include analiza detaliată a opțiunilor tehnice, evaluarea scenariilor și examinarea opiniilor experților pentru a ajunge la concluzii rezonabile.

Se preconizează, că CRS-urile vor servi drept platforme pentru guvernanta regional sectorială. Acestea urmează să stabilească detaliile strategiilor regionale sectoriale care să reflecte necesitățile prioritare ale cetățenilor din comunitățile locale. Membrii CRS-urilor vor fi purtători de cuvânt pentru politicile de sector aprobate de CRD-uri și vor comunica ministerelor centrale și partenerilor de dezvoltare perspectivele și prioritățile regionale. Activitatea CRS-urilor ar putea lansa o punte de legătură între planificarea spațială și cea sectorială. Ca atare, CRS-urile sunt menite să coordoneze toate nevoile locale, căutând soluții tehnice și financiare viabile, comunicând opțiunile CRD-urilor pentru a se întreprinde măsuri în acest sens.

E de subliniat faptul, că CRS-urile nu înlocuiesc CRD-urile. CRS-urile au ca scop să facă recomandări în cunoștință de cauză la sesiunile plenare ale CRD-urilor. CRD-urile vor fi în continuare ultima instanță responsabilă pentru decizii la nivel regional.

Reglementările existente care stau la baza CRD-urilor nu conțin interdicții pentru crearea CRS-urilor. Crearea CRS-urilor este justificată de sectoarele care necesită de obicei cel mai mare nivel de cooperare dintre raioane. Aceasta ar include următoarele sectoare:

- Aprovizionare cu Apă și Canalizare (AAC)
- Managementul Deșeurilor Solide (MDS)
- Drumuri Regionale și Locale (DRL)
- Eficiența Energetică în Clădirile Publice (EE).

Sectorul AAC servește drept un exemplu clar al faptului că existența CRS-urilor este necesară. Extinderea sistemelor de aprovizionare cu apă către comunitățile rurale din punct de vedere a costeficienței și durabilității, deseori necesită acorduri legale și tehnice, colaborare strânsă între mai multe raioane. În mod similar, administrația publică centrală și partenerii de dezvoltare sunt mai mult dispuși să finanțeze programe sectoriale multianuale fiabile, mai mult decât proiecte individuale concepute ad-hoc. Prin identificarea necesităților și contribuția lor la încheierea

acordurilor între raioane, CRS-urile ar putea consolida vocea comunităților locale. Este mult mai probabil că vocea consolidată a unui șir de comunități va putea atrage finanțare.

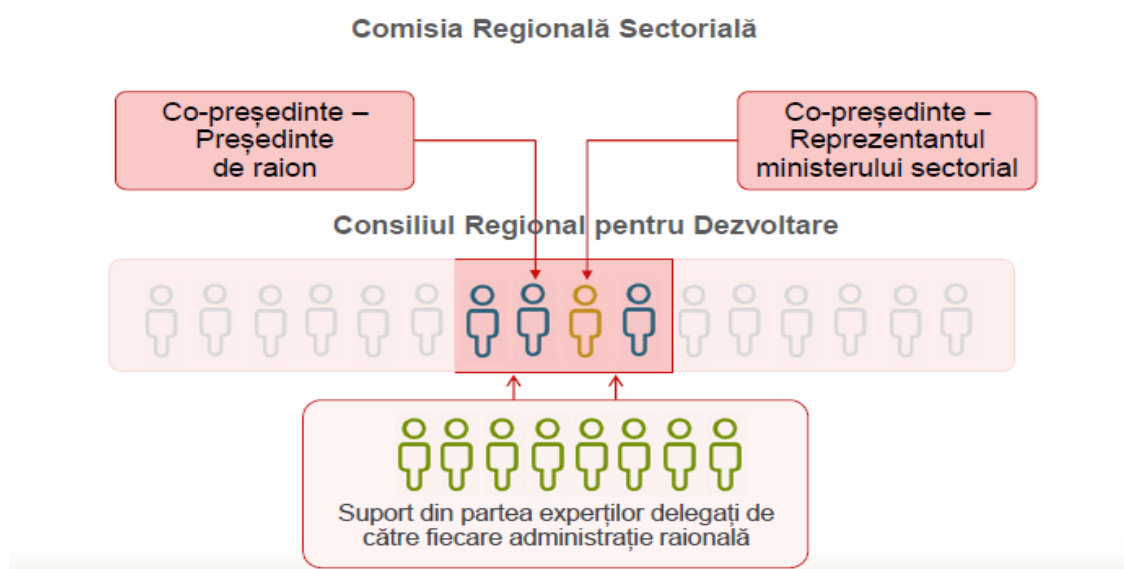
3. Structură

CRD-urile vor alege patru membri care să devină membri ai CRS-urilor. Membri ai CRS-urilor pot fi președinți de raion și primari, care de asemenea sunt membri CRD. Președintele de raion sau primarul care va obține cele mai multe voturi în cadrul votării secrete, va fi numit copreședinte al CRS. Celălalt copreședinte va fi numit de ministerul de profil relevant. Scopul alegerii a doi copreședinți este de a asigura armonizarea eficientă între prioritățile și inițiativele regionale și politicile administrației publice centrale.

CRS-urile au mandatul de a elabora și monitoriza planurile, strategiile și programele sectoriale, de a înainta recomandări către CRD-uri. CRS-urile vor fi sprijinite prin intermediul serviciilor de secretariat oferite de către Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR-uri). ADR-ul va numi un membru al personalului în calitate de secretar al CRS-ului. GIZ, de asemenea, va acorda asistență tehnică semnificativă la crearea și funcționarea CRS-urilor.

Deliberările CRS-urilor vor fi susținute prin contribuțiile din partea reprezentanților APL delegați pe principiul sectorial din partea administrației fiecărui raion. Fiecare persoană delegată trebuie să fie pregătită să exprime din punct de vedere tehnic cerințele prioritare de dezvoltare a raionului. De asemenea, aceștia trebuie să poată să raporteze despre progresul în implementarea proiectelor sectoriale, să identifice obstacolele întâmpinate și să propună soluții membrilor CRS. GIZ poate, de asemenea, să ofere asistență tehnică fiecărui raion la actualizarea capitolului sectorial respectiv din SDSE. (Vezi și Anexa 5 care reflectă măsurile, propuse pentru dezvoltarea capacităților fiecărei din principalele părți interesate, care ar putea fi sprijinite de GIZ).

Structura generală a Comisiilor Regionale Sectoriale este prezentată în Figura de mai jos.

Membrii CRS-urilor își vor exercita funcțiile în mod voluntar. Acestora li se vor compensa costurile participării la ședințele CRS în conformitate cu reglementările stabilite.

4. Funcții

CRS-ul va servi drept platformă pentru guvernarea sectorială în regiunea respectivă. Funcțiile de bază ale CRS vor include:

- Analiza documentelor pentru ședințele CRD, recomandarea obiectivelor și priorităților sectoriale către CRD;
- Coordonarea elaborării Strategiilor, Programelor regionale sectoriale și a Planurilor operaționale;
- Mobilizarea resurselor pentru asigurarea unei implementări eficiente și durabile;
- Monitorizarea implementării documentelor de politici regionale și raportarea despre aceasta către CRD.

Funcțiile specifice ale CRS-urilor vor include:

- Contribuie la pregătirea documentelor pentru ședințele CRD și recomandă includerea anumitor subiecte relevante în ordinea de zi;
- Avizează proiectele de decizie ale CRD relevante sectorului;
- Monitorizează respectarea deciziilor CRD în implementarea politicilor regionale sectoriale;
- Contribuie la elaborarea politicilor și documentelor de planificare;
- Facilitează inițiativele de dezvoltare a sectorului în regiunea respectivă și prezintă informațiile de rigoare către CRD;
- Contribuie la actualizarea programelor regionale sectoriale și le recomandă spre aprobare către CRD;
- Examinează și, la necesitate, evaluează și propune metode de optimizare a implementării proiectelor din portofoliul de sector;
- Examinează studiile și analizele relevante pentru sectorul respectiv;
- Participă la evaluarea impactului implementării proiectelor în sector;
- Examinează rapoartele de progres realizate de diverse instituții/organizații și solicită clarificări în cazul unor discrepanțe identificate;
- Colaborează cu CRS-uri din alte sectoare / regiuni în ceea ce privește inițiative sau proiecte intersectoriale / interregionale;
- Promovează cooperarea intercomunitară în scopul dezvoltării durabile a sectorului;
- Participă la activități de schimb de experiență și bune practici în sectorul respectiv;
- Recomandă inițiative de mobilizare a resurselor financiare și umane în scopul dezvoltării durabile a sectorului în cauză;
- Propune măsuri de informare și conștientizare a populației în cadrul sectorului respectiv;
- Avizează rapoartele de monitorizare și evaluare bazată pe rezultate până la aprobarea acestora de către CRD;
- Execută alte sarcini relevante, delegate de către CRD.

5. Sarcini și Responsabilități

Copreședinții CRS-urilor vor avea următoarele responsabilități și sarcini:

- Prezintă la solicitarea CRD și în conformitate cu Planul de activitate al CRS, rezultatele activității Comisiei în cadrul ședințelor CRD;
- Propun, din numele CRS, recomandări pentru CRD ce țin de dezvoltarea sectorială;
- Prezintă inițiativele sectoriale ale Regiunii de Dezvoltare în cadrul ședințelor cu administrațiile publice centrale, iar în caz de necesitate, și în dialogul cu partenerii de dezvoltare;
- Stabilesc și deleagă sarcini concrete membrilor CRS și specialiștilor delegați de către APL II, inclusiv sarcina de a pregăti proiectele documentelor (rapoarte, prezentări, note informative, etc.) care urmează a fi prezentate la ședința CRD;
- Determină data și stabilește agenda ședințelor CRS;
- Stabilesc, în funcție de agendă, lista specialiștilor suplimentari, a experților în domeniu și a altor persoane relevante care urmează să fie invitați de către Secretar la ședința CRS.

Membrii permanenți ai CRS-urilor vor avea următoarele responsabilități și sarcini:

- Participă activ la toate ședințele CRS;
- Contribuie la actualizarea și elaborarea programelor regionale sectoriale și a compartimentelor respective din strategiile regionale, planurile operaționale regionale;
- Analizează și comentează documentația expediată în adresa CRS pentru examinare;
- Propune soluții pentru blocajele apărute în implementarea programelor regionale sectoriale;
- Propune recomandări care, după discuția lor în cadrul CRS, pot fi înaintate către CRD pentru deciziile finale;
- La solicitarea Copreședintelui CRS, pregătește, în baza datelor și informațiilor acumulate de la specialiștii delegați de către APL II, precum și din alte surse, proiectele documentelor (rapoarte, prezentări, note informative, etc.) care urmează a fi prezentate la ședința CRD;
- Solicită de la secretariat informații, date și documente relevante sarcinilor pe care le are.

Secretarul CRS va avea următoarele responsabilități și sarcini:

- Asigură convocarea ședințelor CRS cu suportul logistic din partea ADR;
- Pregătește și expediază membrilor CRS invitația de participare, verifică disponibilitatea membrilor de a participa la ședința respectivă;
- Invită, la indicația Copreședintelui CRS, specialiștii suplimentari necesari, alte persoane relevante;
- Pune la dispoziția membrilor CRS și, după caz, a invitaților la ședință documentele de lucru necesare în conformitate cu agenda ședințelor CRS, inclusiv prin publicarea acestora pe pagina web a ADR;
- Întocmește procesul verbal al ședinței CRS, îl coordonează cu membrii Comisiei, le expediază varianta finală semnată de Copreședinți;
- Oferă asistență Copreședinților și membrilor CRS între ședințe în funcție de necesități;
- Menține un registru public al tuturor documentelor ce țin de activitatea CRS;
- Întreprinde alte activități pentru a asigura funcționarea eficientă a CRS;
- În caz de necesitate, are dreptul să stabilească de comun acord cu Copreședintele CRS din partea CRD, ziua și ora convocării ședinței CRS.

Reprezentanții delegați de către APL II au următoarele responsabilități și sarcini:

- Participă la ședințele CRS;
- Informează membrii CRS, la solicitarea acestora, despre situația reală, necesitățile și perspectivele de dezvoltare ale sectorului la nivel de raion, inclusiv prin colectarea datelor și informațiilor relevante de pe întreg teritoriul, sau din anumite localități ale raionului respectiv;
- Prezintă informații relevante despre progresul proiectelor sectoriale în derulare;
- Identifică eventualele blocaje în implementarea proiectelor și propune soluțiile potrivite pentru depășirea acestora;
- Propune alte acțiuni și activități care ar contribui la dezvoltarea sectorului respectiv.

6. Proceduri

Ședințele ordinare ale CRS vor fi desfășurate trimestrial cu cel puțin două săptămâni înainte de ședințele CRD. CRS-ul poate convoca și ședințe extraordinare:

- La solicitarea unuia dintre copreședinții CRS;
- La solicitarea CRD;
- La solicitarea majorității membrilor CRS.

Invitația de participare la ședințele CRS și documentele relevante vor fi transmise de către secretariatul CRS membrilor CRS cu cel puțin 15 zile înainte în cazul ședințelor ordinare și cu cel puțin 3 zile înainte în cazul ședințelor extraordinare. Informația cu privire la data, ora, locul, ordinea de zi și documentele relevante va fi indicată în invitație. Invitația și documentele de sprijin vor fi publicate pe site-ul ADR.

Ședința este considerată deliberativă, în cazul în care majoritatea membrilor permanenți ai CRS sunt prezenți. În cazul în care membrii CRS nu sunt disponibili, aceștia pot numi altă persoană din instituția sau organizația lor respectivă să-l/să o reprezinte cu drept de vot. Numirea trebuie să fie confirmată în scris și prezentată copreședinților înainte de începerea ședinței. Confirmarea va fi anexată la procesul verbal al ședinței. Secretarul nu are dreptul să voteze asupra recomandărilor emise de CRS.

Copreședinții CRS pot invita reprezentanți ai administrației publice, organizațiilor donatoare, societății civile, sectorului privat, experți și alte persoane interesate pentru a participa la dezbaterile din cadrul ședințelor CRS. Persoanele invitate să ia parte la dezbateri nu vor avea dreptul de a vota recomandările emise de CRS. Persoanele invitate au dreptul să primească ordinea de zi a ședinței CRS și documentele (în baza deciziei respective a CRS) cu privire la chestiunile pe care au fost invitați să le dezbate.

Reprezentanții APL sunt delegați la CRS de către Administrația Locală corespunzătoare. Ei sunt invitați să participe la ședințele CRS, dar nu au dreptul de a vota în privința recomandărilor care vor fi înaintate CRD-ului. Reprezentanții APL au dreptul de a primi ordinea de zi a ședinței și documentele relevante de sprijin (în baza deciziei respective a CRS). Aceștia vor participa la discuții și vor răspunde la întrebările legate de sector din cadrul raionului lor.

Anexa 5: Proiectul Planului de dezvoltare a capacităților

Planul de dezvoltare a capacităților are ca scop asigurarea actorilor din domeniu cu asistența necesară pentru atingerea scopurilor propuse în coordonarea și implementarea politicilor de dezvoltare regională. Tabelele de mai jos evidențiază rezultatele așteptate privind consolidarea capacităților fiecărei părți implicate. Acțiunile propuse urmează a fi definitive în rezultatul discuțiilor comune, în cazul când va exista un angajament clar din partea partenerilor proiectului.

Tabelul 1:

Consiliile Regionale pentru Dezvoltare	
Capacitățile dorite	1. Membrii CRD-urilor au simțul de proprietate asupra proceselor de dezvoltare regională <ul style="list-style-type: none">➤ Asigurarea sprijinului general contribuie la fortificarea rolului membrilor CRD-urilor și a controlului asupra proceselor de dezvoltare regională.➤ Sprijinirea revizuirii procedurilor și regulamentelor CRD-urilor pentru oficializarea CRS-urilor➤ Susținerea implementării procedurilor și regulamentelor revizuite
	2. Membrii CRD-urilor își cunosc rolurile și responsabilitățile <ul style="list-style-type: none">➤ Efectuarea analizei necesităților de instruire ale CRD-urilor➤ Elaborarea modulelor de formare introductivă în strânsă cooperare cu ADR-urile (subiecte posibile: rolurile și responsabilități generale, informări specifice sectorului etc.; un furnizor potențial de formare APA)➤ Asigurarea elaborării unui model durabil pentru oferirea formării➤ Susținerea elaborării materialului informațional corespunzător (de exemplu broșuri etc.)
	3. Procesele de dezvoltare regională sunt coordonate eficient <ul style="list-style-type: none">➤ Introducerea unui sistem simplificat de Management bazat pe rezultate legat de diferite niveluri instituționale➤ Implementarea efectivă a procedurii de lucru interne între CRS și CRD➤ Aplicarea abordării progresive față de implementarea strategiilor sectoriale➤ Desfășurarea ședințelor de informare prin intermediul CRD-urilor pentru APL-uri pentru a informa despre problemele sectoriale și disponibilitatea sprijinului GIZ pentru procesele de planificare locală (ex. pentru SDSE-uri)
	4. Dialogul politic între diferite niveluri fortificat <ul style="list-style-type: none">➤ Crearea CRS-urilor ca platforme pentru guvernarea sectorului la nivel regional➤ Susținerea CRD-urilor în procesul de promovare a problemelor identificate (de exemplu, la CNCDR)
	5. Resursele pentru dezvoltarea regională mobilizate <ul style="list-style-type: none">➤ Susținerea elaborării strategiilor de mobilizare a resurselor din fonduri naționale și internaționale (de exemplu, ședințe regionale, la care donatorilor li se prezintă rezultatele planificării)

Tabelul 2:

Comisiile Regionale Sectoriale din cadrul Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare	
Capacitățile dorite	1. Membrii CRS-urilor cunosc pe deplin rolurile și responsabilitățile <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evaluarea necesităților de instruire ale CRS-urilor; ➤ Susținerea elaborării modulelor de formare introductivă în strânsă cooperare cu ADR-urile
	2. Membrii CRS-urilor cunosc standardele internaționale și bunele practice <ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizarea, în strânsă cooperare, a vizitei de studiu orientate spre schimburi de cunoștințe pentru fiecare sector
	3. CRS-urile au stabilit în mod clar procedurile interne <ul style="list-style-type: none"> ➤ Susținerea elaborării procedurilor CRS-urilor în strânsă cooperare cu CRD-urile și ADR-urile. ➤ Elaborarea procedurilor interne ale CRS-urilor aprobate de CRD-uri ➤ Susținerea implementării procedurilor aprobate ale CRS-urilor
	4. CRS-urile funcționează eficient <ul style="list-style-type: none"> ➤ Oferirea expertizei tehnice specifice sectorului orientat pentru a sprijini CRS-urile ➤ Aplicarea abordării portofoliului de proiecte pentru implementarea politicilor sectoriale
	5. CRS-urile raportează CRD-urilor trimestrial <ul style="list-style-type: none"> ➤ Susținerea CRS-urilor în punerea în aplicare a sistemului de Management bazat pe rezultate

Tabelul 3:

Agențiile de Dezvoltare Regională	
Capacitățile dorite	1. ADR-urile pot susține CRD-urile și CRS-urile <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evaluarea necesităților de instruire ale ADR-urilor; ➤ Oferirea susținerii tehnico-financiară ADR-urilor în exercitarea funcției de secretariat în conformitate cu cerințele procedurilor de lucru ale CRD/CRS ➤ Susținerea legăturilor cu cursul de planificare regională și programare APA ➤ Susținerea ADR-urilor în exercitarea rolului lor în asigurarea dezvoltării continue a capacităților membrilor CRD-urilor/CRS-urilor
	2. ADR-urile mențin sistemul simplificat de MBR pentru a sprijini CRD-urile și CRS-urile <ul style="list-style-type: none"> ➤ Suport în definirea cerințelor de raportare ale CRD/CRS ➤ Suport în identificarea surselor și a fluxurilor de informații existente ➤ Suport ADR-urilor pentru a defini un sistem de MBR adecvat ➤ Suport în ADR-urilor pentru implementarea sistemului de MBR

Tabelul 4:

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	
Capacitățile dorite	1. Existența unui cadru de reglementare adecvat pentru CRD-uri și CRS-uri <ul style="list-style-type: none">➤ Suport în revizuirea cadrului existent (inclusiv Legea privind dezvoltarea regională, deciziile guvernamentale, regulamentele CRD-urilor) inclusiv un accent pe stimulente pentru participare (aspecte financiare, tehnice, de transparență);➤ Elaborarea conceptului privind rolul CRD-urilor/CRS-urilor în ceea ce privește fluxul de informații/procesul decizional în cadrul arhitecturii generale a dezvoltării regionale;➤ Suport în revizuirea/modificarea cadrului (în special Legea privind dezvoltarea regională; Regulamentul CRD) pe baza rezultatelor revizuirii;➤ Suport în aprobarea și acceptarea formală a elementelor de reglementare din partea instituțiilor competente (adică CNCDR, MDRC, etc).
	2. Existența unui cadru pentru dezvoltarea durabilă a capacităților CRD-urilor <ul style="list-style-type: none">➤ Analiza situației actuale și identificarea condițiilor financiare, administrative și logistice necesare;➤ Suport instituțiilor respective în crearea condițiilor-cadru necesare pentru dezvoltarea durabilă a capacităților bazată pe analiză.